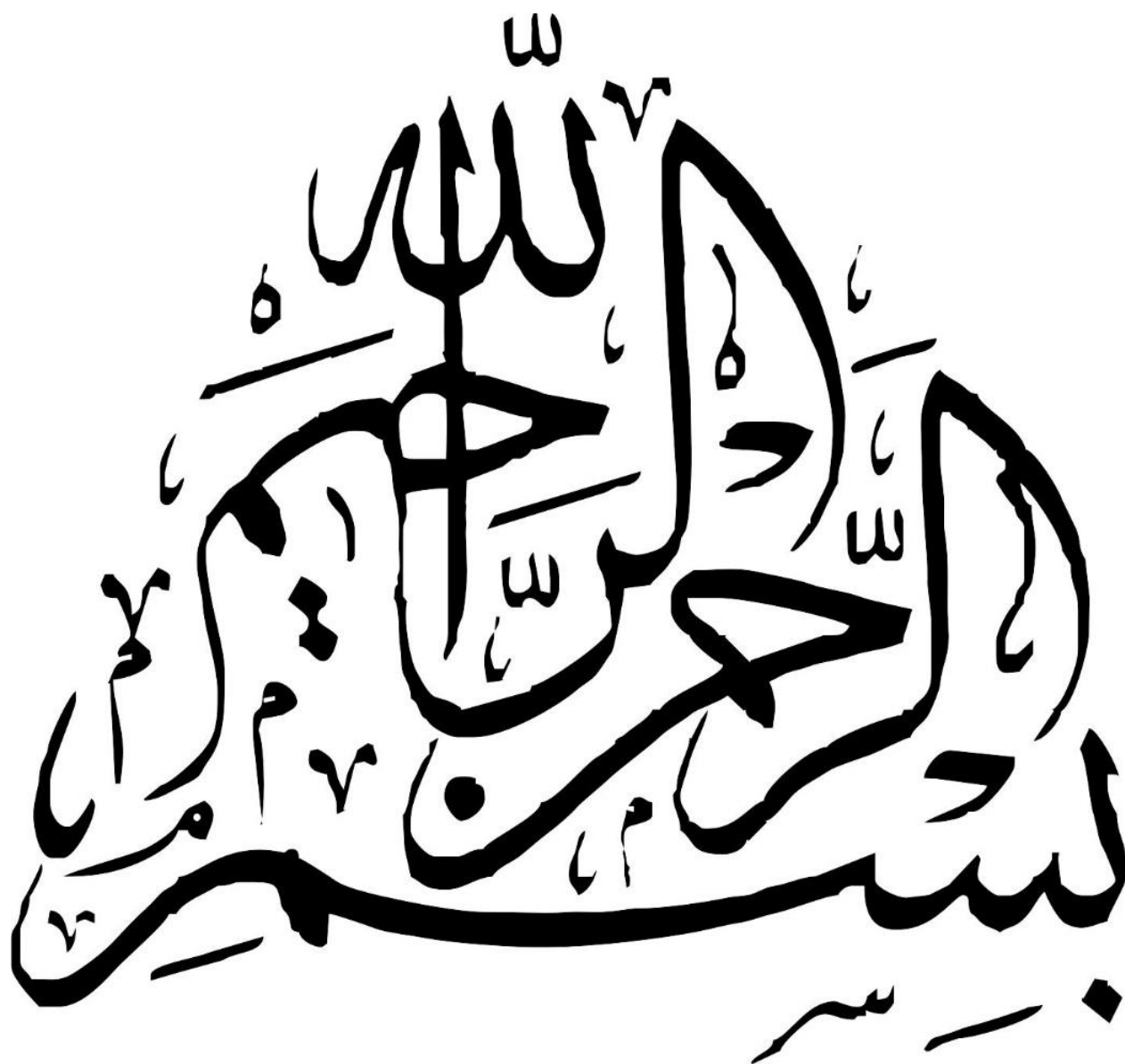

د کتاب پېژندنه

|||||

د کتاب نوم : بېله دنیا

ليکوال : شهزاده "شیرین زوی"

د چاپ کال : ۱۳۸۴

د چاپ شمېر : زر (۱۰۰۰) ټوکه

بیه : ۲۵-افغانی

کمپوزر : شاهین "شیرین زوی"

د ترلاسه کولوځای : میرویس کتاب پلورنځی

(بورډ، ناصر باغ سرک، لومړۍ کوڅه، درېیم اوڅلورم دوکانونه)

د چاپ حقوق خوندي دي

اهداء

دخپل پلار سپېڅلي روح ته، چې پر جدایۍ یې ممتازنه شهزاده بهرام اوبیایې شیرین زوی کړم زانگو ،
تخت او پالنگ ځینې پوزي ته نصیب راوړم

فکر، خیال او ذوق

گرانولوستونکیو! انسان که هرڅومره دقیقه څېړنه، پلټنه او کتنه وکړي، نوبیا به هم یوتوکی له بل سره په ټولو خصوصیاتو کې یوازونه ویني.

څښتن تعالی هرڅه ته خپله، خپله ځانگړتیا ورکړې، دهرې ونې مېوه خپل رنگ او خپل خوندلري اودهرېوتې له بل سره ځانگړی توپيروي.

دشولواوغنموبوتې لکه شمله ورافغانان په سر کې وږي نیسي، دالوگانو بوتې لکه ښامارپرڅزانه پروت وي اودجوارو بوتې لکه هیله منه ښځه خپل بارته په خپله خېټه کې ځای ور کوي.

دغه توپیرنه یوازې د نباتاتوترمینځ لیدل کېږي بلکې په ټول کاینات کې وجود لري؛ کاینات څښتن تعالی دانسانانود گټې لپاره پیدا کړي، خوداچې انسانان هم په خپلوکې توپیر لري، نوڅوک ترې ډېره گټه اخلي اوڅوک لږه.

په انسانانوکې دتفاوت ډېر لاملونه دي، خو دلته یې مونږ د فکر، خیال اودوق پرتوپیرغږېږو.

څښتن تعالی هرانسان ته فکر، خیال اودوق ورکړی، خوچا ته یې عالي فکر، عالي خیال اوعالي ذوق ورکړی اوچاته یې ادناچا ته یې لږاچا ته یې ډېر.

دکم اوزیات، غښتلي اوناغښتلي فکر، خیال او ذوق خاوندان ټول دهمدغوتوکیو پرملتیا خپل ژوند تېروي. دژوند هرلوري ته دخيال پر وزرو الوځي اود فکرپر عصا ور روانېږي.

فکراوخیال دانسان د خودی اوهوښیاری سترگې دي اود همدغو سترگو په واسطه دښه اوبدتوپیرکوي.

خبره نه اوږدوم، البته دومره وایم، چې د فکر، خیال اودوق دغه تفاوت چې په عاموانسانانو کې شتون لري، شاعراو لیکوال هم ترې بې برخې نه دی.

هیڅ شاعراولیکوال نشي کولی، چې دخپل ذوق پراساس یوې لیکنې یاشعرتې داسې معیار وټاکي، چې دهرچا د ذوق استازیتوب پرې وکړای شي اویاپه بله وینا، چې هرڅوک یې ورسره همغه رازومني کوم چې هغه منلی وي. البته ورته ذوقونه به وي، خومونږ ته ښايي، چې دږندوپرڅېړدبل پراوړې لاس ایښی دخپل منزل پرلوري ولاړ نشو.

مونږ باید دهرشاعراولیکوال پرهنري هڅې د خپل فکر خیال اودوق پراساس قضاوت وکړو نه د کوم بل ښاغلي پر هغې سريزې اومقدمې، چې دچاپرکتاب یې کښلې وي. ((ډېر ښه شعرونه یا نثرونه دي)) :- ځکه، چې ((دنیا پرخپلو

سترگولیدل کېږي)).

سريزې يامقدمې كښوونكي كه هرڅومره ريښتيني قضاوت كړى وي بياهم شونې نه ده، چې ارومرو به زمونږ له غوښتنو سره كټ مټ برابر وي؛ ځكه، چې ذوقونه توپير لري. يوشاعرويلي :-

دچابه شنې سترگې خوښېږي دچاتورې...

كه مونږ يونالوستى كتاب دسريزه كښوونكي پر هغه معيار ومنو، چې هغه منلى؛ نودستايښې يا نيوكې پروخت ښايي له دې پوښتنې سره مخ شوو، چې څه خوبۍ يا خامۍ لري؟؛ نوله مونږ سره به له دې پرته، چې ووايو پلاني صاحب پرې ډېره ښه ليكنه كړې؛ ډېرښه يې ستايلي، بل ځواب نه وي.

خو كه پوښتونكى ووايي، چې دپلاني صاحب، خو ((كرت)) ډېرخوښېږي، آيا ستاسوهم خوښ دي كه څنگه؟. ستاسوځواب پرتاسو، خوزماځواب به هغه دچا خبره وي چې:- ((زه، خودجلادخان وروريم پر كرتواوغورپوڅكه هم نه كوم)).

په درنښت

شهزاده "شيرين زوى"

پسرلی پاچا شو!

د کال څلور واړه موسم لکه څلور سیاسي سیالان په توده سیالۍ د کایناتو ډگر ته پر دې غرض راووتل ، چې د انسانانو پر ذهنونو او ذوقونو خپل ځانونه ومني او د زړونو په هېواد کې د بادشاهۍ مقام تر لاسه کړي، چې د همدغه پلان د پلي کېدو لپاره دوبي (اوري) دمچانو، میاشاوو غومبسو الوتکې؛ د مېرتنو، لېمانو او غونډلانو، شوبلې؛ د سمسرو او مارانو اوږده، اوږده تېلر (ترېلې) او د زورورې گرمۍ گوريلايي لښکر له ځان سره راوست او په شنه زور یې خپل ځان پر خلکو وروټپه، چې زړونه او ذوقونه یې دنه منلو پر غرض لا تر اوسه بېړنۍ مظاهره یې او لاریونونه کوي.

مني (خزان) له راتللو سره سم د ښکلا گاناو او رنگینۍ وژلو لاس پورې کړ اولکه وحشي چنگېز یې د ښکلیو ښکلیو گلانو او ښایسته ښایسته شنو پاڼو جنازې روانې کړې؛ ونو او بوټو ته یې دخړو خاورو رنگ ورکړ او د مساوات غوښتونکي په توگه یې ټوله نړۍ یوډول خړه پرې کړه خو زړونو او ذوقونو ته یې لاره ونه مونده.

سرمنی (ژمی) له بادونو، بارانونو، واورو، ډلیواو له سختې یخۍ سره راغی. که څه هم خلکو د ټینگار په توگه تاوده کالي، څادرونه، کمبلې او بړستې واغوستې، خو خپلې غېږې یې ورته خلاصې نه کړې.

پسرلي (بهار) پر خپل راتگ د ښتوته رنگینې لوپټې ډالۍ کړې؛ پر غرو او رغو یې گلونه وشیندل، ونې او بوټي یې گلغونچې کړې او انسانانو ته یې د مینې، محبت، رنگونو، خوندونو، جوش او جذبو پیغامونه له ځان سره راوړل.

خلکو، چې د پسرلي پر زړه پورې اوگټور کارونه ولیدل، نو د ښکلا انځورگرانو (شاعرانو اولیکوالانو) پر خپلو لیکنو ولمانځه؛ سیندونه ورته له خوشحالی پر نڅا شول، طوطیانو او بلبلانو ورته د هرکلي پرسندرو پیل وکړ، زړونو او ذوقونو د منښت رایې ورکړې، پسرلی پاچاشو او پر خپلو سیالانو یې ومنله، چې ((انسان د احسان تابع دی)) او ((پر زور کلي نه کېږي)).

{شهزاده “شیرین زوی” کاوون جریده : لومړی کال ، شپږمه گڼه ، ۱۳۸۲ ل هـ کال - زمري}

انسان دگياه په بڼه

هغه شپه، چې دخونې له څلورو دېوالونو پرته مې نور هېڅ نه ليدل، نه ستوري وه او نه سپوږمۍ، د ديوالي گړۍ ټک ټک ته غوړ غوړ اودڅراغ تټې رڼا ته سترگې سترگې پر خپلې بسترې پروت وم. ذهن ته لکه دشاتو مچۍ بلافکرونه تلل او راتلل. دخيال مرغه مې ددنيا اوعقبا پر غرونو الوتنې کولې، د خوب ښاپېرۍ لکه حيانا که پېغله دشوگير له وېرې نه راتله، خوزه ورسترگې په لاروم، چې ناڅاپه د انسانيت پټ اوبښکاره دشمن دخپلو موريدانو داڅرگندونه، چې ((انسان لکه گياه پيدا کېږي او پنا کېږي - نه جنت شته او نه دوزخ)) ديوې تورمخې ښځې پر بڼې زما د زړه انگړته راوستله.

د زړه کورته ددغې تورمخې ښځې په راتلودخونې کوربه چې ايمان نومېده دمخنيوۍ پر غرض راپورته

شواو دهغې په مخ کې لکه غر ودرېده. هغه نه غوښتل چې هغه تورمخې ښځه زما د زړه سپېڅلې خونې ته ننوځي، خوددغې نظريې، چې ((انسان لکه گياه...)) دلرونکيو پير دومره مکارو، چې حضرت ادم (ع) او بي بي حوا يې له جنت څخه کوچېدو ته اړ کړل.

هغه پر خپلو مکرونو خپله تورمخې زما د زړه په خونه کې ميلمنه کړه او زه يې دڅېړنې سودا پسې د فکر بازار ته واستولم. ماد تصور سترگۍ (عينکې) پر سترگو کړې او انسان مې دگياه پر بڼې وڅېړلو.

هغه له يو واړه زړې څخه پيدا شو، دځمکې تيونه يې ورودل او د باد په ځانگړې ځنگېدو، چې لږ غټکۍ شو، د ويالې شېدې يې څښلې او دلمر ډوډۍ يې خوړله. صورت يې مخ پر غټېدو او عمر يې مخ پر کمېدو روان و. دپسرلي ځواني پرې راغله، وخت پر وخت پرې د بارانونو خوشحالي او د طوفانونو غمونه راتلل. دخزان زړښت يې لا پاته نه وه ژېړه کړې، چې يو بزگر ورته لکه دمرگ پرېښته راغی او د لور پر اجل يې ورته دروځ او تن اړيکې پرې کړې. د ځنکدن ترڅه يې پرې وځکل، دخپل څادر په کفن کې يې ونغاړه او دخپل کاله ادېرې کې يې د بوساړې په تور لحد کې کېښوده.

هغه په خپل نوي اونا اشنا کور کې دتيارو په غېږه کې پروت و؛ نه يې دوتلو لاره وه او نه پرې ددنيا هوالگېده، خو کله چې موسم لکه اسرافيل (ع) شپېلۍ پوکړه او دمني محشر پرې راغی، نوله خپل قبر څخه راپورته کړای شو، خودنيا هغه ډول نه وه چې ده ليدلې وه. يوشين بوتۍ هم نه و ټول ده ته ورته له قبرونو راوتلي وه او دخپل راتلونکي ميزان ته هک پک پاتې وه. ځينې يې لکه له گناه ډک د نغريو او تنورونو دوزخونو ته اوځينې يې دڅارويو د خېټو دوزخي کندوته پر را کښلورا کښلو وړل کېدل، خو ځينې نور لکه نیک عمله مومنان له دغو دوزخونو خوندي پاتې کېدل او د هوا مرغان به لکه درحمت پرېښتې راتللې دوی به يې په خپلو منگولو کې دباغونو او گلبنونو جنتونو ته وړل او هلته به يې لکه دعمل برابر مقام چې ورکوي، ځينې به يې دونو په لوړو څانگو کې اوځينې به يې دگل بوټو په منځ کې کېښودل. دپرخو حورې او د شبنمو غلمان به يې پرته ليدل، د نرگسو وږمې به پرې لکه د جنتيانو ارگمي لگېدل او د تاکونوله سترگو به پرې شراب څڅېدل.

ماچې انسان دگياه پرېنې هم په دوزخ اوجنت کې وځېړلو،نودفکر له بازاره ډېرپه بېرته راستون شوم ، چې هغه تورمخې ښځه دخپل زړه له خونې څخه ورتېم،خوهغه لکه مارخوړلې په زړه بيداره وه اوزما تر رټلو يې دمخه پښې سپکې کړې وې.

شهزاده”شيرين زوی”ورځ مجله:څلورم کال، پنځمه گڼه ۱۳۸۳ل هجري: وری اوغویی پرله پسې ۲۵ گڼه

هېنداره!

له ماهېنداره ورکه وه؛ ماخپل ځان نه لیده؛ ماچې هغه په کوم دېوال اودکومې دروازې ترڅنگ لیدلې وه، هغه دېوال نږدلی او هغه دروازه نه وه .

زه لکه د لېونیانو میر، ببر سراوڅېرې گرېوان گرځېدم، ماته د ورکې هندارې اندېښنودغمونو اغزن لباس اغوستی و. ژوندې د لېوني زړه له لاسه د زهرو په پیاله کې پرېوتی و. زما پر خفگان هرڅه خپه خپه ښکارېدل، خو ((بده ورځ ورور نه لري)) نه یې غوښتل، چې له ماسره د زهرو پیاله غړپ کړي، خوشحالي راته نږدې نه راتله او خندامې سیوری پر دېرو ویشته؛ ستورو راته حیران حیران کتل او سپوږمۍ به لکه هغه پېغله، چې له خپله یاره بېله شوې وي دخپلې رڼا او ښکې دورېځوپه لویته پاکولې؛ مابه، چې هر ځل لرونکی توکی ولید، نو ورمندې به مې کړه، خو هغه به زما هېنداره نه وه.

مادهغې پرهکله د سحر وړمې پوښتلې، خو هغوی به لکه گونگۍ ماشومانې ترخوارانه غلې غلې تېرېدې او هېڅ ځواب به یې نه راکولو. مایه ورکې هېندارې پسې دېرې لارې او کوڅې ولټولې، له دېرو دېستومې په خپلو پښوکې اغزي راوړل، خودهرې هڅې پایله به مې هغه پښتو لنډۍ وه، چې :

لادې یو کال ژړلي نه دي -- دومره اسانه خولگۍ کله درکومه

مادکال ژړاته ملا تړله، چې هغه له لرې دیو چاپه لاس کې وځلیده؛ د زړه مرغه مې د سینې په پنجره کې له خوشحالی پرترپکو شو، په بېر ه ورنږدې شوم، دېرمې ور وکتل، خو خپل ځان مې په کې ونه لیدو؛ سترگې مې وموښلې بیامې وروکتل. هغه هماغه هېنداره وه، خود واده پر نکریزو رنگ اودیو زلمي انځور پرې لگېدلی و.

{شهزاده "شیرین زوی" ورځ مجله: څلورم کال، شپږمه گڼه ۱۳۸۳ل هـ - غبرگولیا وچنگانې - پرله پسې، ۲۶ گڼه}

ونه

ونه په ځانگړو اوبښاخونو و نه وي. چې ځانگې او ښاخونه يې نه وي، مېوه اوسپوړی و نه لري، نو څرگنده خبره ده چې خلک يې و نه نه، بلکې دونې ډډې بولي.

دونې بې ښاخه اوبې ثمره ډډهغه انسان ته ورته وي، چې نور يې له مجبورۍ څخه گټه اخلي، خو هغه دخپلې بې وسۍ پرسبب دهېڅ ډول سرغړونې توان نه لري. يعنې خلک يې د سوځولو له پاره داسې ماتوي لکه قصاب چې پرتېر دڅاروي هډوکي ټوټه ټوټه اوسپک سپک کوي. څوک يې لکه گنۍ سپينوي اودخونې چت پرې پوښي، خوڅوک چې غواړي کړکۍ اودروازې ترېنه جوړې کړي؛ نو هغوی يې په لويه اړه، اړه کوي، ترکان ته يې وروړي، ترکان هغه پر رندې تراشي اوبيا يې په

سکينجه کې داسې نيسي لکه مړي ته چې ځمکه په قبر کې عذاب ورکوي نو بيا ورته کښته اوپورته گوري، چې يوه تخته بلې ته داسې ورنږدې شوې وي، چې ددوه تختو ترمنځ ديووښته پراندازې تشه هم نه وي، نوبيا پرې په داسې ډول مېخونه ټکوي لکه ځينو چې دځينو پر سرونو ټکوهل.

معنادا چې، دونې له ډډڅخه انسان پر خپله خوښه خپله اړتيا پوره کوي؛ ځکه، چې هغه دځان ژغورنې له پاره هېڅ نه لري؛ نه ښاخونه لري اونه هم سپوړی او مېوه، خوکه همدغه ډډ، و نه وي يعنې شاخونه، سپوړی اومېوه ولري؛ نوبيا، خو((زه له تاڅار اوته له ما)) که څوک ترې مېوه اخلي؛ نووخت پروخت به يې پراوېو پالي اودنوروله ډبروبه يې هم ژغوري. که څوک يې يخ سپوړي ته له سوځونکيو غرمو پناه ور وړي؛ نو د کړولو پرځای به يې د ښېرازۍ هڅه کوي.

انسان هم بايد هغې ونې ته ورته شي، چې ځانگې

اوبښاخونه يې لکه ياران اودوستان وساتي اونور يې له يوازيتوب څخه ناوړه گټه وانهخلي.

انسان بايد د علم مېوه ولري، چې دنورو گټه ده ته اودده گټه نورو ته ورسېږي.

انسان بايد د هنر سپوړي نور له سوځوونکيو غرمو وژغوري اوځان دنوروله ضرره خوندي کړي.

انسان دې له ډډ کېدنې ډډه وکړي. که نه، نو د بدمرغيو پر اړې به اړه او پرتېر به سپک سپک پروت وي.

{شهزاده "شيرين زوی" ننگ جريده - دويم کال - دويمه گڼه - مرغومي - ۱۳۸۳ - ل هـ}

توره او سپينه

د عمر له پلوه دواړه همخولې ښکاري، خودصورت له پلوه کله سپينه اوږده او توره لنډه گڼل کېږي او کله تورې ته لويه او سپينې ته وړه ويل کېږي. د سپينې پرتندي داسې ځلالرونکي خال دي، چې لکه څراغ ترې هر خوارپاخوږېږي. توره اوسپينه سهار او ماښام دلې وخت له پاره سره يوځای کېږي. ماښام توره پرسپينې تورڅادرغوږوي او دخلکوله نظره يې پټه وي، خوشهار بيا د سپينې خال وځلېږي او دخلکو مخ ته نېغه ودرېږي. د تورې اوسپينې دغه لوبه هرڅوک وينې، خوهر څوک يې پرمعنی نه پوهېږي. ځينې، خو د تورې او سپينې توپير ځکه نشي کولای، چې د سترگوله نظره بې برخې دي، توره هم ورته توره ده او سپينه هم، خو ځينې دسترگوپه شتون کې هم د تورې او سپينې ترمنځ تفاوت نه شي کولای.

درېيم ډول هغه وگړي دي، چې پردغې لوبې ډېر ښه پوهېږي. دغه وگړي دنورويه پرتله لږکي دي، خودغه لږه کي هم ټول يومخ يوراننه دي، ځينې داسې دي چې د تورې او سپينې پرکړو وړو پوهېږي، خو نوردوی دکرڼې پرمعنی نه شي پوهولی او ځينې داسې دي، چې خپله هم پوهېږي اونوروته هم د تورې اوسپينې روان کردارته دځيرنې بلنه ورکوي.

دوی د تورې اوسپينې دغه لوبه بې معنی نه گڼي، ددوی په تلو او راتلو خپله هم ادبېنمن دي اونوروته هم وايي چې بې پروايي به نه کوي؛ ځکه، چې دغه توره اوسپينه دلوی پاچا پر حکم هرانسان ته دخپلې برخې ټول توکي وخت پر وخت ديوه توکي په بدل کې راوړي. که انسان دغه توکي غواړي او که يې نه غواړي، خودوی يې ورته راوړي؛ نوانسان بايد دهغه وخت له پاره فکر وکړي، چې دغه توره اوسپينه، چې شپه او ورځ نومېږي ورته دخپلې برخې وروستی توکی يعنې مرگ راوړي او ژوند ترې اخلي.

سپين او برگ

له هغې ورځې راپه دې خواچې مادې غم لرلې نړۍ ته سترگې غړولي؛ ښى اوکين لاس مې پېژندلى؛ د ښواوبدوپه توپير پوهېدلى يم؛ دگناه او ثواب احساس راسره پيداشوى. د سپين او برگ جگړه گورم.

دواړه جگړه ماران د زړه پر سترگووینم، چې يو لکه هېنداره تک سپين دى، دستوري په څېر پرېږي او د خراغ په شان رڼاکوي، خويل لکه پرانگ برگ برگ دى، دمېرک په څېر بده ښه لري او پر بېلا بېلو ښوله سپين سره جنگېږي.

سپين لکه رښتینی افغان نه تسليمېدونکى دريځ لري. دخپل مخالف پر وړاندې خپل سر نه ټيټوي. هغه غواړي، چې خپله سپېڅلتيا وساتي او خپله سپينه لمن له برگ نه پراغېزمندى. برگه نه کړي، خودبرگ سترگې دهغه پر کېدا اوځلېدا ته نه غږېږي، دهغه روڼتيا نه شي زغملی؛ هغه هڅه کوي چې سپين ترخپل اغېز لاندې راولي، دځان په ډول يې رنگ کړي، اويا يې له هغه ملک څخه وباسي چې دوى دواړه په کې اوسېږي.

برگ پرسپين داسې يرغلونه کوي لکه پر افغان ولس چې هخامنشيانو، هندوانو، سکندرمقدوني، ظهيرالدين بابر، چنگېز، انگرېز، او روس ترسره کړي دي. هغه د سپين دسر ټيټۍ له پاره له هر راز زوراو هر ډول توکيوڅخه کار اخلي، خوسپين لکه واورين غر ورته تک سپين په مخکې ولاړدى او په کلکه دخپل ځان ساتنه کوي.

دغه جگړه له هغې ورځې راپه دې خوا روانه ده چې مادې غم لرلې نړۍ کې سترگې غړولي، ښى او کين لاس مې پېژندلى، د ښواوبدو په توپير پوهېدلى يم، دگناه او ثواب احساس را سره پيداشوى.

زه يې د زړه پر سترگو وینم، پروڼ هم دغه جگړه روانه وه، نن هم دغه جگړه روانه ده اوسبابه هم دغه جگړه روانه وي دانه پاييدونکې (نه ختمېدونکې) جگړه ده. زه باور لرم، چې دغه جگړه به ترهغې ورځې روانه وي؛ ترڅو، چې زه له دې غملېږلې نړۍ څخه سترگې پټې کړم. هو! کله، چې زه له دې غملېږلې نړۍ څخه سترگې پټې کړم، نو دغه جگړه به هم پای ته ورسېږي ځکه چې دازماپه زړه کې زما د ايمان او نفس جگړه ده.

{دوشنبه، د زمري ۱۹- ۱۳۸۳ لمريزه- کچه گرۍ - پېښور}

مرام

خدای خبر چې بلبل به له څه وخت راهسې تېری و؛ خوارکي هڅه کوله چې دگلاب په زرین کنډولي کې دسپینو پرڅو پر سپینو شېدو خپله وچه ژبه لمده کړي اودخپلې وچې مری وچه شپېلۍ دخوړو خوړو نغموله پاره غوړه اوتازه کاندې پرهمدې هیله دچنارله لوړې څانگې رابښکته شواود گلبوتي پرسر یې دوره ووهله، خو دگلاب زرین کنډولي ته داغزیو څارونکي ولاړو.

نه پوهېده چې څه وکړي، دواړو خوانه ورته خپل مرگ سترگکونه وهل له یولوري پرې تندې مرگوني بریدونه کول اوله بل پلوه ورته داغزیو تورو اونېزو دمرگ زېری ورکاوه له ډېرې تندې دبلبل خوارکي خوله خلاصه خلاصه کېدله، خو داغزیو له بېړنۍ مړینې ورته دتندې وژنه لږ لږې ښکارېده. بېرته دچناردنگې څانگې ته وروالوته؛ په سوو ناروې پېل وکړ، مری یې نوره هم وچه شوه، تندې یې زیاته شوه، بیایې دگلاب پرزرین کنډولي غوټه ووهله، خوبیایې هم ولیدل چې د گلاب زرین کنډولي ته داغزیو بې شمېره ساتونکي ناست دي. خودورې یې ووهلې، له ستریاېې خوله خلاصه پاتې شوه، خوژبه یې لمده نه شوه.

بیاخپل دمه ځای ته ورغی دچنار په څانگه کېښناسته، وزرونه یې ځوړند شول، ژبه یې راووته خو دپرڅو سپینوشېدوته یې نیم زړه نه و. زړه نازړه یې بیا دگلاب دزرین کنډولي پرلور وزرونه وتپول خوداخل هم ورته گلبن کرېلا اوگلبوتی داغزیو غشي په لاس ((یزید)) وېرېښېده. غوښتل یې بېرته دچنار هسکې څانگې ته ورشي، خودزړه زورېې تمام شوی و؛ ونه توانېده، چې لوړېښاخ ته ځان ورسوي؛ نو په هغه ټیټه څانگه کېښناسته، چې دگلبوتي سرته غځېدلې وه. ورو، ورو دڅانگې سرته ورغی، دگلاب زرین کنډولي ته یې سرځوړندېږولی و، چې پرتگي اوستري بلبل له تندې اوستریاسره خوب هم برید وکړ. سترگې یې پټې شوې، پښې یې سستې شوې او دچنارله څانگې لاندې پرگلبوتي راپرېووت. پټر یې داغزیوپه تېرو غشوټپي شو، خو خپل مرام ته ورسېده.

دزمري ۲۹مه ۱۳۸۳

پټنگ او مېړی

د پټنگ پرشمعې سوي وجودزموږ پر هغه بام چې مونږ به پرې د شپې ناسته اوملاسته کوله دخلکوله نظره داسې گوښه پروت و لکه په دين او وطن مين غازي چې داسلام اوخاورې له دښمنانو سره په جگړه کې شهيد کړای شوی وي اوصورت يې په داسې ځای کې پاتې وي ، چې نه ترې خپل غازيان ملگري خبروي اونه ترې نور مسلمانان، چې په درناوي يې خاوروته وسپاري.

مادسباناري پروخت هغه وليد، چې يوتک سور مېړی ترې لکه سور لېوه راتاوو*هڅه يې کوله، چې خپلې خونې ته يې يوسي او هلته يې ښه په کراره، کراره وشپېلوي* په همدې هيله به يې کله په خپل ځان پسې داسې راکاږه لکه روغ موټر چې په وران موټر کې پرې اچولی وي او پر ځان پسې يې راکاږي اوکله به يې شاته خپل تندي لکه دټيکټر ښاخۍ وراړم کړ.

دمېړي کور له بامه ديوې لوېشتې پراندازې لوړپه ((سینه پناه)) دېوال کې وه* په ډېروستونزو يې دپټنگ مړی تردېواله ورساوه، خو کله به يې چې پر دېواله ددوه گوتوپراندازې پورته کړ؛ نو دپټنگ له مړصورت سره به خپله هم لاندې راپرېووت* بيا به يې هڅه وکړه، خو هره هڅه به يې تر لومړي ځل نيمگړې وه.

خوځله پورته شو، خو کله به هغه لاندې اودپټنگ مړی به پرې دپاسه راپرېووت اوکله به دپټنگ خوارکي مړی لاندې اودی به پرې دپاسه شو.

ډېرکونښن يې وکړ، خو ونه توانېد، چې دغه کباب شوی پټنگ خپل کورته ورسوي* يوه شېبه ورنه تاو راتاوشو، خوښايي پوهېدلی به وي، چې ((په يوگل نه پسړلی کېږي)) ځکه، خو دنورو مېړيانو لارې ته ورغی، له هغوی سره خوله پرخوله شو اوله ځان سره يې مله کړل* دهغوی پرملتيا ، ملگرتيا اومرسته يې وکړای شول چې په اسانۍ سره دپټنگ جنازه پورته کړي.

پڅه خبره

بېلول له ښاره په پنځلس افغانۍ دانگوروبوتی راوړ، په باغچه کې یې کښېنول، د ونې وچه خاده (څانگه) یې ورته په ځمکه کې ښخه کړه اوتاک یې پرې وروخېژاوه.

تاک دښې پالنې اوڅارنې پرسبب ډېر ژر وده وکړه اوبنځه (څانگه) یې په خپلو شنو پانو کې داسې وپوښله لکه کلیواله پېغله چې په شنه لویټه کې نغښتلې ولاړه وي.

بېلول بله غټه خمبه (څانگه) هم ورته ودروله اود تاک څانگې یې پرېنځې پورې پر زړو ټوټو داسې غوټه کړې لکه ډاکټر چې دچاله ژوبلو گوتوسپین سان تاوکړي.

تاک لکه نازولی ماشوم هره ورځ موتی موتی لویېده. لږه موده کې پرغټې خادې هم لکه کېږدی ورکوډی شو.

بېلول داخل ورته لویه خپره ووهله اوتاک یې پرې وروخېژاوه.

تاک دوخت پرتېږېدو پرتوله خپره لکه شین بخل وغوړېده. څه موده پرې دښامار په خېر پروت و، چې دبادطوفاني خپې خپره دتېر په شان پر ځمکې هواره کړه.

بېلول دخپرې پرلیدلو یوه شېبه سرڅوړند نهولی و، خوله لږځنډوروسته یې لستوني راونغاړل اود تاک په پورته کولو یې پېل وکړ. غوښتل یې تاک بېخي له خپرې رابېل کړي اوداخل ورته ښه کلکه خپره جوړه کړي، خوتاګ د((ژورې (*) په شان په خپرې خوله ښخه کړې وه. دخپرې اوتاک بېلول سم لکه دنوک اووری بېلول و.

بېلول پرپوره پام لکه له څاروي، چې خرمن وباسي دتاک څانکې دخپرې له خادو څخه بېلې کړې او ژوره یوډول وینه څښوونکۍ نری ژوندی، چې په اوبو کې ژوند کوي اوږه یې ترې لاندې کړه، چې له خپرې یې لږبله خوا واړوي، خودوه درې قدمه یې اخستي نه وه، چې پښه یې په ښاخ کې ونښته اوله تاک سره پرخپره ور پریوتو؛ وچ خنډ یې په لاس کې ورننوت؛ ژرراپورته شو، تاک ته یې کلکه لغته ورکړه اوپه غصه یې ورته وویل: ((بې ننگه بوتیه! ټول عمر دې دنورو پر اوږې تېرکړ، خو یوه شېبه پرخپلو پښو درېدلی نه شې، چا رښتیا ویلي)) :-

((چې تکیه د چا پر بل وي

په پوکي یې پرځېدل وي))

{شهزاده "شیرین زوی" ننگ جریده: دویم کال، لومړۍ گڼه، پرلپسې پنځمه گڼه، ۱۳۸۳ ل، لړم}

سپېڅلې جگړه

زه پوهېدم چې ددغې جگړې پایله دهغې په ګټه ده، ځکه چې زه تش لاسی وم او هغه په ښووسلو سمبال وه؛ دوریځولینده اودښوغشي یې درلودل؛ د نظر بمونواودخندا تندرونو یې دزړونو مایې لږځولې، د شونډوسکروټو یې وریټول کول اودمخ ((شعاع))، خویې داوسپنوزړونه هم اوبه کولی شو.

مانه غوښتل، چې له هغې سره دسترګوجنگ وکړم، خولېوني زړه مې دامیدونولښکړدهغې پرلور کومنده کړ.

غوښتل یې دهغې دزړه سیمه ونیسي اوزماد مینې له پاره په کې جونګړه جوړه کړي، خوله بده مرغه چې لښکرله سختې ماتې سره مخ شواودزړه په پاچاهۍ مې غمونواودردونوبریدوکړ. نږدې و، چې دزړه پاچاهي مې وړانه کړي، خودوژل شویو سربازانو زامن چې ارمانونه نومېدل، راپورته شول داسوېلیو اوآهونو پر وسلې یې پاچاهي له وړانېدو څخه وژغورله، خوجگړه لا لکه دافغانانو خپل منځي جگړه له بې ساري تاوانه ډکه روانه وه. بې شماره امیدونه مې لکه دګلاب گلونه ورژېدل. دزړه مایې مې لکه زلزلې وهلی دیوال ودرځېده اودګرېوان تنی مې د لېونتوب داړه مارانو چورکړې.

دجگړې ټول تاوانونه زما پر برخه وه؛ دهغې یوه ذره زیان هم ونه شو؛ مازې خوجنگي اسیران ترې پاتې دي، چې دبشري حقوقو تربریده یې هم ښه ساتم؛ دزړه غوښې اووینې دډوډۍ او اوبو پرځای ورکوم، خوجگړه هغه وخت پای ته ورسېدله، چې هغې دخپلې کوژدې پردسمال دجنگ بندۍ غږ پورته کړ. په غږ کې یې دبندیانو غوښتنه هم نغښتې وه. اوس زه نه پوهېږم، چې بندیان یې وروسپارم او که نه؟

له هغې سره زما یو بندي هم نه شته، چې پر دغو بندیانو یې تبادله کړم؛ ماته دهغې زړه ښه معلوم دی، خو که د هغې اسیران هم وروڼه سپارم، نو د زړه خونه مې داسې درځېدلې، چې په پوکي یې هم د نږېدلوا مکان شته؛ هسې نه چې دغه خونه ولوېږي اوخدای مه کړه دهغې اسیران یادونه په کې ژوبل شي.

ته هم لمر يې!

په دې خبره کې هېڅ شک نه شته، د لمر مقام ډېر لوړ دی، وړانګې يې پر ټوله نړۍ خورې دي، هر ژوندی يې رڼا ته اړدی، د ځمکې له مخ نه رنځونه ختموي او نباتاتو ته رنګ اوخوند وربخښي. که لمر نه وای مونږ به خپل ځانونه هم نه وای پېژندلي؛ نړۍ به قبرته ورته توره تیاره وای. همدغه لمر دی چې د وړانګو پر غشوتوره شپه ولي اودتورې تیارې جنازې ته اوږه ورکوي. د لمر زرینې وړانګې ترسرو زروهم ډېرې ارزښتناکې دي.

په دې کې هېڅ شک نه شته، د لمر مقام ډېر لوړ دی او مونږ ټول يې په وړتيا او اړتيا پوهېږو، خو ستاينه يې نه کوو. زه نه وایم چې ته به لمر نه يې. ته به هم لمر يې، ټول ارزښتونه اوصفتونه به دې د لمر وي؛ د شهرت وړانګې به دې پر ټوله نړۍ خورې وي، د علم رڼا ته به دې هر څوک اړوي او د ناروغيو پر درملنه به هم پوهېږي، نباتاتو ته به پر خپل هنر رنګ اوخوند هم ورکولی شي، دمخ رڼا به دې تیارې رڼوي، ستا ارزښت به ترسرو زرو ډېر وي هو! ته به انسانانو ته انسانيت هم وربښودلی شي.

زه نه وایم چې ته به لمر نه يې. ستا ټول ارزښتونه اوصفتونه به د لمر وي، خوته هم لکه لمر له چانه خپله ستاينه مه غواړه. په خپل غوره مقام دهغه څښتن شکر ادا کړه چا چې تاته دغه برخه دربخښلې. هسې نه، چې هغه تادناشکری. له مخې دتورې شپې په غېږه کې ورک کړي او هغه څوک چې تاته هېڅ نه ښکاري هغوی به لکه ستوري وځلوي.

غونډل که غڼه

لرې لرې دتوروغرونو پرتورو اوښانو دژمي سپينې واوړې باروې، خودژمي موسم دوه مياشتې مخکې کډه وړې وه. دپسرلي پسته، پسته وږمه داسې لگېده لکه له زيارکښ نه چې خپله مينه پر خپلو وږبښمينو زلفوپه مينه، مينه دمزدورۍ گردونه ځنډي. سپوږمۍ هم لکه ښاري پېغله خپل ټول مخ دوربڅوله حجاب ه راکښلې و.

مونږخوخواږه ملگري دخپل کورترڅنگ دخوږپر سپينو او پستوشگو دپسرلي هوا اودسپوږمۍ رڼاته ناست وو. تېرماسخوتن و، ښکلې ادبي بندارمو جوړکړي و؛ داسې بندارلکه عاشق اومعشوقې چې دسپوږمۍ رڼاهم پرې ايښې وي اوددېوال سيوري ته يې دخپلو زړونو کتابونه يوبل ته پانه، پانه غوړولي وي. مونږهم دخپلو زړونو کتابونه يوبل ته پرانستي وه. دژوند ښې او بدې خاطرې موسره لوستلې. کله به دغمونو او دردونو جهان ته ورننوتو او کله به مود خوشحالي او ښکمرغۍ په نړۍ کې سترگې وغړولې چا به دتېروخت پر تېرېدود خوښۍ احساس کاوه او چا به هماغه ناداني اوسادگي پاچايي گڼله. شپه چې څومره پخېده هومره مودزړه خواله خوږېدلې. دملگرو له زړونو نه لکه ستوري سپينې او ښکلې خبرې راوتلې. مونږه هريوه به دبل له سپينو او خوږو خبرو داسې خنداخيسته لکه د قاف ښاپېرۍ چې دسپينو زرو په جام کې خواږه شات راکوي. يوه به چې وويل: ((ځۍ چې ځونيمه شپه شوه)) بل به پرې غږکړ: ((کښېنه ياره داسې شپه کله کله راځي)). د يوه هم زړه نه کېده چې خواږه ياران، خوږې خبرې، دپسرلي مسته هوا او د سپوږمۍ زړه رانښکونکې رڼا پرېږدي او لکه مارد خپلې خونې په سوږه ورننوځي، خو زمونږ دغه خواږه بندارته دپای ټکۍ ځکه کېښودل شو، چې ناڅاپه زمونږ يو ملگري خپله خپلۍ دځمکې پرلور وروتوغوله. غږ شو، داسې غږ، چې زمونږ د خيال مانۍ يې لکه ((پنټگون)) څښتن تعالى ته په سجده کړه. زمونږ ټولو سترگې دهغه پرلور ورواوښتې. هغه بېرته خپله خپلۍ پورته کړه، پرخپلۍ ويشتل شوي ځای ته يې وکتل، اوږې يې پورته پورته واچولې او له ځانه سره وېنډېده: ((مورمې پرې بوره کړه)). زمونږ بل ملگري له خپله ځايه وروپورته شو، سترگې يې دځمکې پرلور واچولې او وېي پوښتل: ((څه شی و؟)). هغه ځواب ورکړ: ((غونډل و، مرمې کړ، داوگوره، دغه دی)). مونږ ټول پروژل شوي توکي ورتول شوو. احمد شاه هغه له ځمکې څخه پورته کړ، په گوتوکې يې واپراوه راواپراوه او په غصه يې عبدالسلام ته وويل: ((کښېنه خوارمه شي، زمونږه خوږ بندار دې راوران کړ، لږ فکر ښه دی، دظالم غونډل پر ځای دې مظلومې غڼې ته سزا ورکړه. د زمري ۲-۱۳۸۳

ستر راز

ورځ په تلوکې وه اوداسمان پرڅرې لمن يې د ماښام په تورې سياهۍ داسې کړښې کښلې وې، چې چادورځې پای اوچادشپې پېل گڼلې.

کړښې دلوستلوله پلوه دومره ساده اوروانې وې، چې لوستي،خولاڅه چې نالوستي پرې هم پوهېدلای شول،خوخلک دماډياتوپه لټه کې داسې بوخت شوي و،چې دکړښوپرلوستلوپې سرونه نه خوړول، يوازې سرليک به يې دورځې دپای اودشپې د پېل په نوم نومواوه.

ليکوال دخپل هغه مسوليت پراساس،چې دولس سترگې اودحالا تو ژباړن گڼل کېدو دتصورسترگۍ (عينکې) پرسترگوکړې اوکړښوته ځيرشو.دکړښو سرليک چې خلکو دورځې پای اودشپې پېل گانې، هغه انسانانوته دورځې پيغام وه.ورځې ترهمدې

سرليک لاندې کښلی وه:-

((زه درنه ځم او تاسې پرلوی الله (ج) سپارم،خوپه تلو تلو کې غواړم،چې تاسو دڅښتن تعالی د قدرت پريوسترراز پوه کړم؛هغه دا،چې تاسې کوم وختونه دورځې اوشپې په نومونو نومولي په حقيقت کې هغه دڅښتن تعالی دځواک داسې زنځيردی،چې يوه کړۍ يې دپولادواوبله يې د الماسوده.څښتن تعالی ددغه زنځيريوسرپريواو بل سر پرېل توکي پورې تړلی دی.يوتوکی لکه روغ موټر پرمخ روان دی اوبل توکی لکه وران موټر پر همدې زنځير راکاږي.ددغه زنځيرپولادي کړۍ چې تاسوته مخامخ شي،نوتاسويې شپه بولئ او چې هغه ستاسوله نظره تېره شي اوسپينه الماسي کړۍ تاسوته مخامخ شي،نو هغه ورځ گڼئ،خودا داسې نه ده.دڅښتن تعالی دغه اوږد زنځيرچې پر هرې کړۍ يې دولس ساعته مزل کېدای شي؛تاسې يې ديوې ورځې اويوې شپې پرنومونو پېژنئ،خودا په حقيقت کې هغه زنځيردی چې يوتوکی يې له آدمه ع ترقيامته پر مخ روان دی،اوبل به ترهغې پورې راکاږي؛ترڅو،چې يې ستاسومخ ته راوړي.د دواړو توکو نومونه له څلوروتوروځنې جوړېږي. توپير يې په خپلوکې دادی،چې ديودپای توری دتللوپرمعنی ولاړدی اودبل لومړی توری دراتللوپر معنی ولاړاودپای توري يې له راتللو وروسته دتل پاتې کېدلوپه غرض پروت دی.دواړه توکي څښتن تعالی دخپل ځواک پرهمدغه زنځيرتړلي،چې يوه کړۍ يې پولادي (شپه) ده اوبله يې الماسي(ورځ) ده.

پوهېږئ!د همدغې ورځې اوشپې دنځيرپريوسر پورې دنيا تړلې،چې تلونکې اوفناکېدونکې ده او پرېل سر پورې يې اخرت،چې راتلونکی اوتلپاتې کېدونکی دی.))

پښتانه ورونه

ډېرځل مې دجمعې رخصتي هم له كورنه بهر تېرېده؛ يابه دكوم رنځورپوښتنې ته تلم اويابه دكوم ياراودوست ليدلوته.

يوه جمعه چې نه كوم كاررپراغړې و اونه مې چېرته دتللوكل درلوده؛ له ځان سره مې پرېكړه وكړه، چې نن ورځ به په داسې خوب تېروم، چې د ټولې اونۍ دېې خوبۍ تشه پرې ډكه شي.

له سباناري وروسته پر خپلې بسترې ځملاستم؛ سترگې مې لاسره نه وې ورغلې، چې په انگرېكي شور شو، وارخطا ورپورته شوم. انگرېته ور ووتم، گورم چې دواړه زامن مې په خپلو كې لاس او گرېوان دي. زما پر ليدودواړه داسې غلي ودرېدل لكه هېڅ يې چې نه وي كړي، خو پر خټواو خاورو ككړو جامو يې دعمل څرگندونه كوله.

مادواړو پسې له ونې شنه لښته راغوځه كړه، خو سپين سرې مورمې مخ ته ودرېده، لښته يې رانه واخسته او خپل لمسيان يې له وهلو وژغورل، خو پر دواړو يې غوږونه ونېول، توبه يې پرې وكښله. ماهم ورته يو كتاب خبرې وكړې اونور بېرته پر خپلې بسترې ځملاستم.

خواړه خوب وړي وم، چې بيا مې دمور غېر تر غوږه شو: ((هلی الكول راوړئ)) د غېر له اورېدوسره سم مې دخوب مرغه والوت؛ په بېره ورپورته شوم، انگر ته ورووتم، گورم چې يوولس كلن زوی مې په انگر كې لكه دكمونستانو رپي (بيرغ) په وينوتك سور ولاړ دی او مورمې ورته پر تپي شوي ځای په الكولو لوند مالوچ موني.

ما غوښتل چې ډاكټر ته يې ورولم، خو ومې ليد، چې زخم د گندلونه و. ډاكټر ته له وروستو تېر شوم او د پېښې پر هكله مې پلټنه پېل كړه.

پېښه بيا هم ددواړو ورونو تر منځ پېښه شوې وه.

دبرېښنامزې مې راواخيست او پر نهه كلن زوی مې دوهلو پېل وكړ.

مورمې پر خپلو لمسيانو ډېره مهربانه وه. هغې هڅه كوله چې خپل لمسي له وهلو وژغوري، څوځله يې وويل: ((زويه بس يې دی، مړدې كړو، پر وهلو نه سمېږي))، خوزه داسې وم لكه خوب مې چې سرته ختلی وي؛ وارپه وار مې غوصه زياتېده.

مورمې دخپل لمسي كړيكو ودردوله او په قهرجنه لهجه يې په انگرېكي ولاړې ونې ته لاس ونېوه او وېي ويل: ((كه ددې ونې ټولې لښتې پرې ماتې كړې، خو چې الله (ج) يې سم نه كړي پروهلو به يې پر لارنه كړې)).

هغې غوښتل چې ماشوم زما له منگولو خلاص كړي او ما غوښتل چې دومره يې وډېوم، چې ترڅو ژوندی وي بيا له خپل ورور سره جنگ ونه كړي.

د عقل مرغه مې داسې دسرله پنجرې الوتې و، چې دموردې وينا ته، چې:- ((زويه پروهلو نه سمېږي)) مادزه يې سموم
خواب وركولو دې كې دكورنۍ نوروغړوماشوم زماله منگول نه لكه باز والوخاوه.

ماشوم منډه كړه دانگړدروازې ته ورغی اوله هماغه ځايه يې پرخپل ورور ورغړ كړ:- ((ای شوروي والله (ج) كه رانه
خلاص شي، زه پښتون يم، پښتون ملامت ته وې اووهل ماوخوړل)).

ما چې دخپل زوی دغه ويناواورېده، نود خوشحال خان "ختک" دې انځورته فکر وېوړم، چې:- ((كه هر څو يې سمومه
نه سمېږي پښتانه دي دكړوكانودېوال)).

{شهزاده"شيرين زوی" ورځ مجله: پنځم كال، درېيمه گڼه ۱۳۸۳ ل هـ - لېندۍ او مرغومی، پرله پسې ۲۹ گڼه}

شک

نه مې غوښتل چې ددرواغجن تور پرې ولگوم ځکه، چې له يوې خوا گومان دايمان زيان دی اوله بل پلوه دهغه پرمخ سپينو ډکو (سپينې ږيرې) او بېوسۍ دا اجازه نه راکوله، چې خبرو ته يې د شک پر سترگه وگورم، خودسپين ږيري غټې، غټې خبرې مې هم د زړه په نړۍ کې نه ځايېدې کله به مې له ځان سره وويل راځه پرې غبرکړه، چې پرېږده بابادگور پر غاړه ولاړې او دومره درواغ وايي او کله به مې په زړه کې راغلل پرېږده يې چې نورڅه بوس بادوي *

زه پرمه دغه ذهني شخړه اخته ورته سرته ولاړوم او بوډا دېوال ته ډډه وهلې وه، نيمچه ځوانان ترې تاوشوي و، هغه دلمرله پيتاوي او ځوانانو دهغه له تودې مرکې او غټو غټو خبرو څخه خوند اخسته *

سپين ږيري يوه شېبه غلې شو، سړيې د ځمکې لور ته ځوړندېدې و، چې يوه لک پرې غبرکړ: ((ښه بابا بياځه وشول ؟!)) هغه لېسرنېغ کړه لک ته يې وروکتل او ويې ويل: ((بچيه! پرهغې شپې مې کم نه کم شل پنځه ويشت بلاگانې ووژلې، ډېر خوشحاله دخپل کاله پرلور روان وم، چې د زمريانو يوه ډله رانه راتاوه شوه)) *

بوډا دهمدې خبرې له کولوسره بيا غلې شواود ځمکې پر مخ يې د کړشوکنېل پېل کړل، خوهلکانو بيا هم چوپتيا ته پرې نه ښودو * يوه پرې غبرکړ: ((باباله زمريانو دې څنگه ځان خلاص کړ ؟)) *

سپين ږيري، ږيره موټی کړه او خوله يې پرانسته: ((بچيه! عجيبه وخت و تورې ته مې لاس کړ او پر زمريانو مې بريد وکړ، پرهگوزار به مې د يوه سرله تنې بېلولو کله چې ډېر سترې شوم اوومې ليدل، چې ډلې ډلې زمريان له هرلوري نه راروان دي، نو په هوا شوم لاسونه مې لکه وزرونه خوځول او پر سر يې گرځېدم)) *

دسپين ږيري خبره لا پوره شوې نه وه، چې زما د زړه پوکاني راوپر سپېده او پرې ورغږمې کړو: ((بابا په خوب کې ؟!)) * هغه په داسې حال کې چې سترگې يې دارمان پر اوښکو نمجنې وې پورته په څنگ راوکتل او ويې ويل: ((هو بچيه، خو دځوانۍ په خوب کې)) *

{شهزاده "شیرین زوی" لمن مجله: لومړی کال - لومړۍ گڼه - زمري - تله - ۱۳۸۴ لمریز هجري}

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library